

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЖИЯ

Брой 23 • год. ХСVII • 13 декември 2019 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ПОЧИТ КЪМ КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

Тракийци от Югоизточна България честват
175 години от рождението му в Свиленград

На 30 ноември т.г. тракийци от Хасково, Ивайловград, Димитровград, Харманли, Любимец, Стара Загора и Свиленград организираха тържество, посветено на 175 години от рождението на Капитан Петко войвода. Домакин на тържеството бе тракийското дру-

жество „Тракия“ в Свиленград с председател Василка Вангелова. Гости на тържеството бяха председателят на СТДБ Красимир Преманов, зам. председателят на Централното ръководство на СТДБ и кметът на Свиленград арх. Анастас Карчев. Тук бяха членът на ЦР и

председател на тракийското дружество „Одринска епопея“ в Стара Загора Цанко Атанасов, заместник-председателят на ВК на СТДБ Кирил Сарджев – председател на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ в Хасково, председателят на тракийското дружество

„Бойко Чавдаров“ в Харманли Маргарит Петров, председателят на тракийското дружество в Любимец Михаил Димитров, председателят на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ в Димитровград Тодор Каваков и ръководството на тракийското дружество „Яни Попов“ в Ивайловград.

Тържеството започна с поднасяне на венци и цветя пред паметниците „Одринска епопея“, „Кръстовия паметник“ и паметника на ген. Никола Иванов, свързани със съдбата на тракийци и продължи в тракийския дом. Василка Вангелова приветства тракийци и официалните гости и ги запозна с дейността на местното тракийско дружество.

Срещата завърши концерт с тракийски песни, изпълнени от фолклорния състав на тракийското дружество в Свиленград и ученици от местната гимназия.

Четете на стр. 4 за прояви, посветени на юбилея в страницата

БЮСТ ПАМЕТНИК НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

ОТКРИВАНЕ –
18 ДЕКЕМВРИ 11.30 Ч.
БОРИСОВАТА ГРАДИНА

СБОГОМ, ЛАМБО!

БЪЛГАРИЯ СЕ ПРОСТИ СЪС СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Цяла България се сбогува с големия актьор, легендата на българското кино, общественика и политика проф. Стефан Данаилов. Той ни напусна на 76 години след тежко боледуване. И на 2 декември т.г. по последната голяма роля – във Вечността. Със спонтанни аплодисменти стотици опечалени отдадоха почит пред Народния театър „Иван Вазов“. На поклонението дойдоха и много тракийци, поднесен бе венец от името на Съюза на тракийските дружества в България. Неговият председател Красимир Преманов изпрати съболезнователен адрес до семейството и близките на Стефан Данаилов. (Адресът поместваме на стр. 2)

Името на Стефан Данаилов е неразривно свързано с Родопите и Тракия. Неговият род – възрожденски и комитски – произхожда от Горно Райково. Прадядо му Данаил Костов е известен родопски будител, общественик и борец за самостоятелна българска църква. Баща му – полковник, военен историк бе дълги години ръководител на тракийската организация в България.

Стефан Данаилов (1942–2019) е един от най-обичаните български актьори. Има повече от 150 роли в театъра и кино, дългогодишен преподавател по актьорско майсторство в НАТФИЗ, обучил осем випуска и повече от 250 актьори, които го наричат Мастера. Беше министър на културата от 2005 до 2009 г., избран за народен представител от БСП в шест парламента.

Той има множество награди от национални и филмови фестивали. Отличен е за най-добра мъжка роля в „Князът“ и „Черните ангели“ на Фестивала на българските филми, Варна през 1969 г. Определен за най-популярният актьор в Чехословакия за 1976 г. Носител на орден „Стара планина“ и наградата „Паисий Хилендарски“ за изключителен принос в българската култура. Носител е и на „Икар“, „Аскер“, „Златен лъв“ и други отличия. Но най-голямото отличие бе любовта на многомилионната му публика.

„Стефан Данаилов беше и си остава наш учител по непресторено рицарство“ (Румен Радев)

„България загуби един от най-големите си синове“ (Корнелия Нинова)

„Със Стефан Данаилов си отива една цяла епоха“ (Вежди Рашидов)

„ДОЛУ НОЙ!“ – ТОВА БЕ ВСЕНАРОДНИЯ ПРОТЕСТ

Препълнен бе големият салон на БАН на 27 ноември т.г., когато се навършиха сто години от позорния Ньойски договор. Бяха дошли учени – академици, професори и доценти, студенти. Те си припомниха, че тъкмо тук в Българската академия на науките се раждат първите протести „Долу Ньой!“, отук те тръгват по цялата страна, а и извън нея, където живеят българи. В салона бяха и много потомци на тракийските българи бежанци. Дойде и голяма група от Западните покрайнини. Така в тази вечер, организирана от Българската академия на науките, Съюзът на тракийските българи и издателство „Захарий Стоянов“ всички мислеха за резултатите и поуките

от решенията на Великите сили в Ньой, като участваха и в представянето за първи път на новата книга на историка Стоян Райчевски „Долу Ньой!“ – издание на „Захарий Стоянов“. Издателят чл. кор. Иван Гранитски откри премиерата, като подчерта, че за първи път в книжницата ни е представена реакцията на народа срещу злодейския мирен договор, както го нарече. Председателят на Съюза на тракийските

организации в България Красимир Преманов подчерта добрия пример, които дава издателство „Захарий Стоянов“ с ангажираността си с истината в българската история, когато българщината е подтисната в обществото. Книгата на историка тракийски деец Стоян Райчевски доказва това. Искрен Веселинов – зам.-председател на ВМРО похвали неуморния труд на автора Стоян Райчевски, за да освети една част от нашето минало, която създаде нация от бежанци. Акад. Георги Марков подчерта, че Ньойския диктат наказа народа ни и тази неправда определя нашата национална съдба. Териториалните ни загуби са големи.

Продължава на 2-а стр.

РИЦАР НА ДУХА, ДОСТОЕН СИН НА ТРАКИЯ

Съболезнователен адрес до семейството и близките на Стефан Данаилов

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов изпрати съболезнователен адрес до семейството и близките на Стефан Данаилов, в който се казва: "Уважаеми роднини и близки, с дълбока скръб посрещнахме вестта за кончината на емблемата на българската култура, на театъра и киното, талантливия творец и ярка личност проф. Стефан Ламбов Данаилов. Загубата

ни е още по-голяма, защото той бе един от нас, тракийци, защото винаги помнеше своите корени и завета на баща си – дългогодишен председател на тракийския съюз – да тачи тракийското движение, да бъде патриот и родолюбец в името на България и Тракия, да дава пример не само по изкуство, но и по българщина. Показателно за това бе, че първият му мандат като народен представител беше по пред-

ложение на Съюза на тракийските дружества в България. През 2011 г. отново тракийци го предложиха за президент на Република България.

Стефан Данаилов бе богата вселена, взрив от талант и душа, от обич и добродетели и от една голяма харизма, която покоряваше сцената, екрана и сърцата на хората. Това го превърна във всенароден любимец, той надскочи славата си, тъй като бе човек, ми-

леещ за болките и проблемите на своя народ, когото толкова много обичаше. Беше не само политик, а коректив, мъдрец, чиито думи откриваха пътя напред, към едно по-справедливо и почтено общество. Не измени на убежденията и вярата си, безкомпромисно следваше ценностите си. Правеше го с неговото неповторимо достойнство и отговорност, със съпричастие и

солидарност, независимо от политическата конюнктура.

Спечели и запази през целия си живот уважението на обществото, независимо от цветовете на политическия спектър, както и обичта в сърцата на милиони българи и на своите ученици, които го боготворяха. Той бе рицар на Духа. Достоеен син на Тракия. Поклон пред паметта му!"

МИЛЕН ЛЮЦКАНОВ – ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

Със заповед на министър-председателя Бойко Борисов на длъжността заместник-министър на външните работи е назначен Милен Люцканов. Милен Люцканов е дипломат от кариерата

с дългогодишен опит в Министерството на външните работи, като в периода 2009-2010 г. заемал поста заместник-министър на външните работи. От 2013 г. до 2018 г. Люцканов е генерален

консул в Ню Йорк, а след това е висш дипломатически служител в дирекция „Външноикономически отношения“. Той е извес-

тен деец на тракийското движение и радетел на тракийската кауза.

КРЪСТИХА НА ХАЙТОВ ГОРСКОТО СТОПАНСТВО „ХВОЙНА“

Държавното горско стопанство в Родопите ще носи името на академик Николай Хайтов. Това става ясно от заповедта на министъра на земеделието, храните и горите Десислава Танева. Според нея е извършена промяна на наименованието на Държавното горско стопанство „Хвойна“, като същото ще се именува вече на Държавно горско стопанство „Академик Николай Хайтов“. Тази година се навършиха 100 години от рождението на големия български писател и тази годишнина бе отбелязана с много прояви в столицата, Смолян и в цялата страна. Народът не забравя народния си писател!

„ДОЛУ НОЙ!“ – ТОВА БЕ...

Продължение от 1-а стр.

Това са повече от 11 000 квадратни километра и 2 милиона население. Ние спечелихме битките по бойните полета на Балканите, но Германия загуби войната на Западния фронт. А Ньойския диктат е един лош превод на Версайския договор. Акад. Георги Марков направи паралели с днешното време – след 100 години отношението на френския президент Макрон към България е като на неговите

предходници в Ньой.

Слово „100 години Ньойския договор“ произнесе д-р Ваня Стоянова, секретар на Тракийския научен институт; (Словото поместваме на стр. 3). Говориха също историкът Милен Куманов и авторът на книгата Стоян Райчевски, които изказаха несъгласие, дори отрицание към гласовете на наши историци, най-вече в предаването „История БГ“, които изразиха мнение, че България не е пострадала кой знае колко в сравнение с Германия и Австро-Унгария. Българите са мислели, че този договор може да оправи несправедливостите от Берлин и Букурещ и поне пътят към свободното море – Беломорието да го има. Но не бъде! Изказаха се и гостите от Западните покрайнини Зденка Тодорова, Иван Ников, проф. Лозан Митев, които подчертаха, че книгата на Стоян Райчевски им връща вярата, тя се превръща за тях в оръжие срещу отчаянието, което им пречи днес да могат да се борят за оцеляването си. Имаше и гласове: Защо не поискаме ревизия на Ньойския договор, разкъсал България. Но у повечето присъстващи остана убеждението, че тази черна дата е и ден за размисъл, но и за поуки.

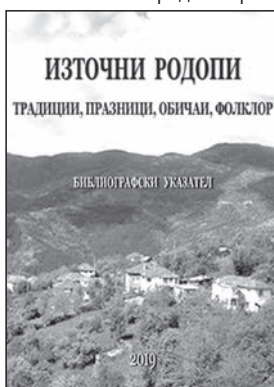

НОВ БИБЛИОГРАФСКИ УКАЗАТЕЛ ЗА ИЗТОЧНИТЕ РОДОПИИ

В информационния център в Кърджали преди време бе представено новото издание на библиотеката – библиографския указател „Източни Родопи: Традиции, празници, обичаи, фолклор“. Краеведското издание е дело на Златка Янева – завеждащ „Справочно-библиографския отдел и Краезнание“.

Краеведският библиографски указател е предназначен за историци, етнографи, учители, изследователи на Източнородопския регион и всички, които се интересуват от традициите, обичаите, празниците, песните и ле-

гендите в този български край, богат на история и култура. Директорът на библиотеката Уляна Ганева сподели, че се надява изданието да бъде полезно не само за тесните специалисти, но и за широката аудитория. Указателят съдържа материали за етнографските проучвания още от първите опити, които са правени в нашия край.

Подредени са хронологично-азбучно, като първата публикация е на Стойчо Шишков, от 1892 г. и се отнася за Златоградския район, който доста време е бил в Кърджалийски окръг, обясни Златка Янева. Тя допълни, че в указателя са застъпени имена като това на Христо Вакарелски, Атанас Примовски, Михаил Арнаудов, както и на местни краеведи, сред които Никола Иванов, по-известен като археолога на Източните Родопи.

НАПУСНА НИ ПРОФ. МАНОЛ ТОДОРОВ

На 94 години си отиде от този свят изтъкнатият български музиколог, фолклорист и дългогодишен преподавател в Националната музикална академия цигулар и гъдулар, проф. Манол Тодоров. Роден е през 1925 г. в Чирпан в семейството на тракийската народна певица Атанаска Тодорова, едва на седемгодишна възраст започва да свири на цигулка, а по-късно да изучава и гъдулка при прочутия по онова време дядо Вичо Бончев.

Като младеж свири в известната „Тракийска тройка“. Така поема пътя на професионален музикант, а по-късно се посвещава на изследователска и преподавателска работа. През неговата школа са минали десетки поколения музиканти, теоретици и изследователи на българския музикален фолклор. Изключително ценни са изследванията му в областта на етномузикологията и българските народни инструменти и народно пеене. През 1996 г. издава книгата „Чирпанската певица“, посветена на майка му. Богатия си книжен и музикален фонд той подари на Националното училище по фолклорни изкуства „Филип Кутев“ в Котел.

Поклон пред паметта му!

100 ГОДИНИ ОТ НЬОЙСКИЯ ДОГОВОР

Д-Р ВАНЯ СТОЯНОВА

Изминаха точно сто години от подписването на Ньойския договор, с който България излиза от Първата световна война – договор, който с основание още съвременниците му наричат „национална катастрофа“ – втора след онази от 1913 г. и затова още по-болезнена и трагична. Защото ако в Букурещ е спрял стремежът на българите към национално освобождение и обединение, в Париж той е прекършен и заклеймен.

За един век едва ли има нещо неспремилено и неизказано, но ние все още се връщаме назад. Правим това не само заради историята – учителка на народите, в чиито уроци трябва да се вслушваме, но и заради последствията от наложения ни в парижкото предградие Ньойи договор за мир със силите-победители, които усещаме и днес.

Преди сто години българите имат за свой национален идеал събирането си под един покрив, в една национална държава. За него още от времето на Възраждането те вдигат бунтове и въстания, осъществяват съединението си, участват във войни, за да го защитят и продължат. Не успяват да го завършат през Балканските войни и много скоро след това се включват в Първата световна война. Затова българските истории разглеждат войните от 1912–1918

г. в цялост, като войни за национално обединение и оценяват загубите в тях като провал на един общ национален проект. Срещу обещанието да получи удовлетворение на българските национално-териториални стремежи, либералното правителство на В. Радославов присъединява страната към съюза на Централните сили и вкарва доказалите своята боеспособност армии в бушувания военен конфликт. Изборът на коалиция в битката за възвръщане на загубеното и отнетото е направен без реална оценка на възможностите на воюващите страни, без съобразяване със съотношението на силите в балкански, европейски и световен мащаб. Примирена със загубата на хора и територия в Източна Тракия, недооценила риска от отнемането на Западна Тракия и през нея – на стратегически и икономически значимия Беломорски излаз, българската политика, доминирана от етнонационалния принцип, продължава да търси реализацията на българския идеал в останалите населени с българи земи и преди всичко в Македония, за да изгуби и тях след поредния погрешен избор с близък хоризонт.

В Париж през 1919 г. от България, по „стратегически“ съображения са отнети Западните покрайнини, а също Западна Тракия и Струмишко, присъединени след Междусъюзническата война. За

втори път е лишена от Южна Добруджа, не успява да задържи Вардарска и Егейска Македония, но най-вече губи шанса да обедини народа си. Останалите в съседните държави българи са подложени на дискриминация и асимилация, които изработената от Парижките миротворци система за закрила на националните малцинства няма да успее да защити. И не само на Балканите, но и в Централна и Източна Европа. По ирония, българската държава ще прибере стотици хиляди от тях под своя покрив, но вече като бежанци. А мнозина от останалите под чужда власт, подложени на тормоз и преследване, ще потърсят спасение в майката-родина или, принудени от обстоятелствата, за да оцелеят, ще се адаптират към суровите условия на новите национални държави, дори с цената на потискане на своята идентичност.

Не справедлив и траен мир, а диктат за наказание и назидание на виновните, т.е. на загубилите войната, са мирните договори, които Съглашението налага на Германия и нейните победени съюзници в Париж след края на Първата световна война. Такъв е и Ньойският договор. Затова само двадесет години по-късно унижена, но въздигнала се и търсеща реванш Германия, уви, в лицето на Третия райх, ще увлече в създадения от нея съюз почти всички недоволни от Версай, сред които,

този път с неохота заради все още пресните спомени и под натиск, ще бъде и България.

Тежестта на Ньойския договор се измерва не само със загубата на територии и население, но и с огромни репарации в размер на 2,25 милиарда златни франка, с лишаването ни от редовна армия, чиято численост като наемна сила е сведена до 33 000 души, от правото на тежко въоръжение и модерни технологии, на собствен флот и авиация. Макар и непосилни, тези условия са преодолими и с течение на времето се преодоляват. Това, което остава най-трудно, да не кажа неосъществимо за превъзможване, е съкрушеният дух, изгубената вяра в собствените сили, фаталистичното убеждение, че сме обречени да бъдем подвластни единствено на волята на великите сили, които едновременно дават на съюзниците си и наказват враговете си.

Не бива, обаче, да забравяме,

че изборът, направен през горещото лято на 1915 г. е собствено български, както е българско и решението от 16 юни 1913 година. Колкото и справедливи да са били желанията и надеждите ни, вината за претърпените загуби се крие и в незрелостта на българската политика да градира приоритетите си, да потисне емоцията с разум, да не приема желаното за възможно. Затова в дни като днешния, в които искаме сметка от историята, е добре да си спомним, че в Париж, а и не само там и тогава, съдят не политиците, дипломатите или военните, каквито и да са техните заслуги или грехове. Съдят България и българите. И да помислим за избора, който правим и за собствената ни отговорност и достойнство като личности и народ – 100 години след Ньойи, днес и сега.

Слово, произнесено в големия салон на БАН на представянето на книгата „Долу Ньой!“ от Стоян Райчевски

ДИЯНА АТАНАСОВА

На 9 ноември 2019 г. наследници на тракийски бежанци от Беломорска Тракия посетихме земите, в които са живели нашите предци. След като минахме през градовете Кавала и Драма, пристигнахме в село Скрижево. Добре поддържаното красиво село ни посрещна с топли слънчеви лъчи. Отправихме се към кръчмата, където ми направи впечатление, че никой не разбира български, въпреки че навремето селото е било населено предимно с българи. Така опитите ми да разбера нещо повече за Скрижево се оказаха неуспешни. Един случаен минувач, дочул разговора между мен и останалите, се отправи към нас. Нещото, което го накара да го направи е, че до слуха му достига една позната думичка – старото име на селото. С помощта

ПОСЕЩЕНИЕ НА ТРАКИЙЦИ ОТ ЛЮБИМЕЦ В СЕЛО СКРИЖЕВО, ГЪРЦИЯ

на екскурзовода на групата, която доста добре владее гръцки, разбрах, че той е от същото село. Разказа ми, че тук са живели и неговите родители и от дума на дума установихме, че сме от един и същ род. И двамата много се въодушевихме от тази случайна среща и той реши да ми покаже единствената непроменена сграда – черквата. Показа ми и известната от далечното време чешма, запазена и до днес, както и други стари къщи. Каза ми също, че в селото живеят още две семейства на скрижовски потомци.

Вървейки по пътищата на Скрижево, като оживели от разказите на баба ми, видях да скитат уморени и гладни моите родственици. Видях и нея как бяга с пеленаче в цедилка, а другите две по-големи деца, дърпайки за ръце, заедно с набързо събран

багаж. Отпред, водейки стадо овце, върви дядо. Всички заедно носят голям вързоп, пълен с надежда и желание час по-скоро да стигнат границата и да се прехвърлят на сигурно място – в пределите на майка България.

Минахме също през с. Алистрат и Драма. След настаняване в хотел в Кавала имаме другарска вечеря в таверна с типични морски деликатеси, а на следващия ден посетихме Аквадукта, крепостта Акрополис и други забележителности. В същия ден отидохме и до с. Куманич, село насе-

лено навремето само с българи. Голямо, добре подредено село, където са запазени макар и полуразрушени, изоставените на произвола на съдбата къщи от времето на нашите деди.

Поклон пред дедите ни, прокудени и изоставили родните си места, за да живеят на българска територия и да съхранят българската си идентичност. Благодарим за подкрепата на ръководството на община Любимец в лицето на кмета инж. Анастас Анастасов, че ни предостави възможността да посетим тези мили за нас места.

ПОЗДРАВЛЕНИЯ ЗА ТРАКИЙЦИТЕ В ПЕРНИК

В Перник се състоя тържество по случай 30 годишнината на тракийското дружество, което носи името на Капитан Петко войвода. Пернишките тракийци почетоха и 175 години от рождението на техния патрон. На тържеството бе прочетен поздравителния адрес на председателя на СТДБ Красимир Премянов до Петър Янков – заместник-председател на ВК на СТДБ и председател на

тракийското дружество „Капитан Петко войвода“. В поздравителния адрес се казва „Уважаеми скъпи тракийци, приемоте моето и на Централното ръководство на СТДБ приветствие по случай 30-та годишнина от възраждането на тракийското движение във вашия край.

С волята и усилията на всички вас в Перник и региона се изгради едно силно ядро, което мобилизира тракийци и ги обедини

около тракийската кауза, а нашата организация се утвърждава все повече и печели все по-голям авторитет сред обществеността и вашите съграждани. Годината 2019-а е знаменателна, защото почитаме делото и 175-та годишнина от рождението на вашия патрон и един от нашите основатели – българския национален герой Капитан Петко войвода,

превърнал се в символ на българския национален дух, на неугасващия стремеж към свобода, патриотизъм и родолюбие, в името на единна България. Уверен съм, че благодарение на традицията и енергията на дружеството в него ще има още много идеи, инициативи и събития, че клубът ви ще продължава да бъде истинско средище на тракийци, които ще се чувстват у дома си и ще участват

активно в съюзния организационен живот. Искам да благодаря на всички вас – заради отговорността ви да съхранявате безкористно паметта и силата на българската национална идентичност и да я предавате неотменно и от сърце. Носете с чест името на Капитан Петко войвода и нека децата и внуците ви бъдат достойни ваши последователи! Желая ви много здраве, енергия и оптимизъм!“

ЖИВ СИ, КАПИТАНЕ!

РАДКА СТОЯНОВА

„Жив си, капитане!“ – това беше мотото на тържеството, посветено на 175 годишнината от рождението на Капитан Петко войвода. Участници и изпълнители бяха тракийци от дружеството „Лазо Лазов“ – гр. Средец. Залата на общината бе изпълнена. Присъст-

ващите очакваха с нетърпение с какво ще ги изненадат изпълнителите. А всичко, което ставаше на сцената, отвеждаше към безсмъртието на героя. Популярната песен „Петко льо, капитане“, с която бе открито тържеството предизвика умиление и спомени за времето, когато вървеше сериала „Капитан Пет-

ко войвода“ по сценарий на Николай Хайтов. Звучаха още песни, изпълнени от женска формация „Странджански букет“ към тракийско дружество и от мъжка фолклорна група към пенсионерски клуб. Интерес предизвикаха словото на председателя на тракийското дружество Божанка Николова и

рециталът, възхваляващи живота и подвига на капитана. Всичко бе илюстрирано с мултимедийно представяне на картини от живота и паметниците, издигнати в чест на Капитан Петко войвода. Тракийките Мария Хамбарлиева и Керка Тотева, завършиха тържеството изпълнение на хайдушки песни.

ДАРТЕЛИТЕ ЗА ПАМЕТНИЦИТЕ НА ВОЙВОДАТА

Съюзът на тракийските дружества в България организира дарителска кампания за издигане паметници на Капитан Петко войвода в София в Борисовата градина и на ГКПП „Капитан Петко войвода“ при Свиленград. Благодарим на всички, които направиха дарение за това благородно и патриотично дело. А те са:

От София: „Алки-Л“ ЕООД – София, рекламна къща „Хеел“ – София, Красимир Премянов, чл. кор. проф. Георги Михов, Краснодар Беломорски, Стефан Начев, д-р Динко Странски, Георги Димитров, проф. Стати Статев, И. Белинка, Алексей Беленки, Кирил Йорданов, Хубчеви, Мария Божкова, д-р Ваня Стоянова, Любомир Шопов, чл. кор. проф. Васил Проданов, С. Пълева, Тодор Коруев, Филип Петков, Ваня Стоилова, Антоанета Йотова, Цонев, Янков, проф. Георги Янков;

От Ямбол: Михаил Вълв, Русана Щилиянова, Димитър Алтънов, Недко Влайков, Стоянка Влайкова, Атанас Велкинов, Денка Василева, Марина Георгиева, Тодор тодоров, Маргаритка Тодорова, Кирилка Добрева, Мария Чиповска, Гургана Петрова, Добри Димитров, Сталю Сталев, Стоян Тенев, Йонка Кирякова, Мария Николаева, Стоянка Петкова, Дончо Димитров, Петко Колев, Елена Бончева, Янка Атанасова, Пенка Казакова, Руска Динева, Димитрина Кукучева, Ге-

орги Господинов, Пепа Алексиева, Георги Алексиев, Радка Киркова, Елена Сотирова, Радка Иванова, Радка Мензан, Иванка Сърбева, Мария Господинова, Илиан Илиев, Янка Колева, Валентина Михова, Ирина Русанова, Жельо Господинов, Велико Великов, Минко Стойков, Левон Алиосян, Господин Славов, Иван Тотков, Силвия Неделчева, Ани Сивова, Атанас Атанасов, Мария Гафарова, Веска Николова, Гинка Трифонова, Станчо Кадифов, Никол Ажур, Ванеса Ажур, Тодор Михов, Василка Наскинова, Господин Славов, Неделя Иванова, Марга Стоянова, Георги Карамарков, Ташко Ташков, Любка Александрова, Николай Вълканов, Атанас Вълкинов, Кирилка Желева, Иванка Шкодрова, Петър Петров, Велико Великов, Станка Скобелева, Желязка Иванова, Руска Танева, Николина Стратиева, Теньо Славов, Таня костова, Янка Ангелова, Елена Щерева, Пенка Стоянова, Диана Иванова, Радка Тахчиева, Живко Касъров, Николай Иванов, Елена Бончева, Пенка Трифонова, Дора Славова, Йорданка Енчева, Деница костова, Кръстинка Тихова, Антон Рупчев, Красимира Динева, Пенка Ангелова, Тодорка Муцова, Янка Атанасова, Жана Ибришимова, Добринка Стойнева, Дина Василева, Димитър Найденов, Керанка Темелкова, Ангел Господинов, Васил Бъчваров, Иванка Момчева,

Илия Кръстев, Мария Маркова, Султанка Господинова Керанка Карапчанска, Димитър Трифонов и Димитрина Троева;

От Стара Загора: Димитър Бишев, Цанко Атанасов, Елена Димитрова, Станка Битриева, Мария Радкова, Златка Маркова, Диньо Динев, Янчо Славков, Нанка Колева, Йорданка Николова, Никола Николов, Маргарита Маринова, Динка Христова, Мария Динева, Пламена Георгиева, Ганка Чепишева, Златка Петрова, Тодор Колев, Бойка Йорданова, Грозданка Денчева, Анета Вълева, Светозара Митева, Милена Грозева, Марина Сотирова, Тонка Дилжанова, Минка Ненова, Радка Георгиева. Маргарита Карушкова, пенка Сталева, Калина Колева, Златка Иванова, Диана Минкова, Йорданка Хазърова, Иванка Чертоянова, Кирилка Иванова, Елена Димитрова;

От с. Горно Ботево: Митка Толева;

От с. Дъбово: Минка Ковачева, Верка Шивачева, Ганка Малешкова, Райна Баракова, Танка Томова, Иванка Радоева, Гургана Богданова и Танинка Пашова;

От Казанлък: Данчо Аданев, Петко Петков, Донка Петрова, Марийка Нанева;

От Раднево: Енчо Енев, Антоанета Енева, Иринка Дичева, Петя Маринова

Ще продължим да публикуваме имената на дарителите.

ИЗЛОЖБИ ЗА ЛЕГЕНДАРНИЯ БЪЛГАРИН В ХАСКОВО

По случай отбелязването на 175-годишнината от рождението на Капитан Петко войвода, регионалната библиотека „Христо Смирненски“ подготви изложба, посветена на живота и дейността на легендарния българин. Включва 15 цветни пана, съдържащи архивни документи и снимки, част от които предоставени от Държавен архив-Хасково, Централен държавен архив, Държавен архив-Бургас, Български исторически архив към Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, народно читалище „Тракия – 2008“, Хасково. Съставянето на текста върху паната се базира на информация, почерпена от изготвената от краеведа Борис Колев хронограма за живота и дейността на Капитан Петко Войвода (ДА-Хасково, ф. № 1777, оп. 3, а.е. 15). Тематично са представени материали и документи за живота и дейността на Капитан Петко от фонда на библиотеката, ксерокопия на архивни документи от ДА-Хасково и снимки от личния архив на Златка Михайлова. Изложбата е изготвена с финансовата подкрепа на Община Хасково по програма „Културни инициативи“. В проектното предложение на библиотеката е предвидено изложбата да бъде показана до края на годината в Свиленград, Ивайловград, Любимец, Кърджали и Харманли.

Регионалната библиотека „Христо Смирненски“ представи и библиография „Живот в името на хората, справедливостта и свободата“. Библиографският указател включва близо 800 документа, книги, статии от периодични издания и сборници, архивни документи, грамофонни плочи, разкриващи многоаспектно живота и делото на Петко Киряков. Всички материали са прегледани de visu и са част от фонда на библиотеката. Справочникът е издаден с финансовата подкрепа на Министерството на културата по проект за регионална дейност.

В КЪРДЖАЛИ

легендарния войвода говори библиотеката Дафина Димитрова.

Изложбата „Живот в името на хората, справедливостта и свободата“ е дело на регионалната библиотека „Христо

Смирненски“ в Хасково, със съдействието на общината там, Държавния архив в Хасково и Държавния архив в Бургас, и Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. В нея са проследени основните моменти от живота на Войводата чрез фотографии, публикации в пресата, книги, посветени на великия българин, негови паметници, издигнати в България и извън пределите на страната.

В едно от фойетата на регионалната библиотека „Никола Вапцаров“ в Кърджали бе уредена изложба за 175 години от рождението на Капитан Петко войвода, посветил живота си на освобождението на беломорските българи и обединението им с България, защитник на Родопите. На откриването присъстваха ученици от СУ „Йордан Йовков“, откри я директорът на библиотеката Уляна Ганева, а за живота на

ЗАБРАВЕНИ ВОЙВОДИ

ГЕОРГИ ПОППЕТКОВ КАЛОЯНОВ - ПУШКИН

Георги Поппетков Калоянов – с псевдоним Пушкин – е роден през 1892 г. в дедеагачкото село Доганхисар. Баща му, поп Петко Калоянов, най – големият от братята Калоянови, е последният български свещеник в голямото беломорско село, известен със свободолубивите си идеи и високо народностно съзнание, за което нееднократно е бил затварян и тормозен от турските власти. Родолубивите идеи на Капитан Петко, който по по майчина линия е от Калояновия род, са извор на вдъхновение за родствениците му. Първоначалното си образование Георги Калоянов завършва в Доганхисар, а прогимназия в Дедеагач. След това продължава да учи в българската гимназия в Одрин.

След атентата на 18 август 1903 г. избухва Чобанкьойската афера. Турските власти предприемат усилени претърсвания в близките български села и арестуват 33 души. Те са изпратени в Одрин. Мнозина революционни дейци на ВМОРО се спасяват с бягство в България. Сред тях е и Георги Калоянов. По-късно той се включва в четата на Руси Славов и с нея взема участие в Балканската война. Четата изпълнява успешно своите задачи и след пленяването на Явер паша, преминава река Марица, включва се в Айроболския отряд.

Георги Калоянов започва работа като учител в с. Ерек, Крумовградска околия, в което пребивава до юни 1913 г., когато избухва Междусъюзническата война. При това положение Георги Калоянов напуска Ерек и потегля към Доганхисар. На съвместно съвещание с четата на Димитър Маджаров се решава населението да остане в селото и да се организира защитата му, като се използва наличното оръжие. По заръка на комитета Георги Калоянов влиза във връзка с четата, вземайки със себе си и Пею Поптренафилов от с. Пишман. Двамата пристигат в Голям Дервент на 7 август и заварват четата на Руси Славов. Молят войводата за съдействие при защитата на населението от нападенията на башибозука. По заповед на Руси Славов настъпващите турци са обстреляни с три залпа, на което те отговарят с картечен огън. Войводата е ранен в дясното рамо, но продължава да се сражава. Турците влизат в селото, ограбват го и го подпалват.

Завърнала се в Доганхисар, четата на Руси Славов очаква четата на Маджаров, за да координират действията си. Междувременно става известно, че събралите се в Дедеагач българи, са предадени на турците. Те ги повеждат през Лъджакьой към Марица с цел да ги прехвърлят на отсрещния бряг, където да ги ограбят и избият. Четите на Славов и Маджаров атакуват и разпръскват противника. Дадени са жертви и от двете страни. Раната на войводата Руси Славов от боя в Дервент се възпалвя и той е пренесен на ръце в Торбалъкьой. Отчаяните хора са поведени към пределите на стара България под

охраната на двете чети.

Георги Калоянов е в челната част на колоната. Турците засипват с град от куршуми изтощените тракийски бежанци при опита им да преминат Арда. Реката потича кърва-вочервена. При стрелбата на загнездилиите се във воденицата край реката турци, Пушкин е ранен. Без по-чивка и храна, четниците се отправят към село Ада чалъ,

където пристигат в полунощ. Откриват залпов огън по турския полицейски участък и предизвикват паника сред башибозука, който напуска селото. Така са спасени от мъки и безчинства около 3 000 жени и деца.

След Ньойския договор от 27 ноември 1919 г., когато става ясно, че Западна Тракия ще бъде окупирана от Гърция, Георги Калоянов се среща в Дедеагач с войводата Димитър Маджаров. В края на 1919 г. сформират първата чета на българо-турската вътрешна тракийска революционна организация. Въпреки яростната съпротива на българо-турските чети, гръцката армия взема надмощие в боевете и ги принуждава през 1923 г. да се оттеглят в България.

Георги Калоянов преустановява четническата си дейност през 1923 г. и се установява да живее в с. Цар Калоян. Тук се включва в комисия за настаняване на бежанците в Пловдивския район. До края на живота си през 1958 г. участва в живота на тракийското движение.

АНГЕЛ КАРАМИТРЕВ

Трагичните събития в Тракия през 1913 г. създават своите герои, които са силни духом и готови на саможертва в името на род и родина. Сред тях се откроява кметът на Доганхисар и председател на Доганхисарската република Ангел Карамитрев. На 21 септември 1880 г. в семейството на Митрю и Кера Карамитреви се ражда момче, което наричат Ангел. Той е първородният син в многодетното семейство. Израства като буен младеж, закърмен с идеята за свободна Тракия.

Началото на революционната му дейност започва през 1902 г., когато в Доганхисар пребивава в четата на войводата Вълчо Андонов – Сеченката. През 1903 г. се включва в четата на Коста Нунков. Тя действа по десния бряг на р. Марица, в района на Софлийско, Димотишко, Дедеагачко и Ортакьойско. След взривяването на ж.п. линията Гюмюрджина-Дедеагач турските власти предприемат обиски в околните български селища. Ситуацията

се усложнява и четата решава да се оттегли към българската граница.

Ангел Карамитрев се прибира в селото си и укрива част от оръжието на четата. Въпреки предпазливото му поведение, властта успява да достига до него и съратниците му. Арестувани са 33-ма души. Всички са подложени от турските власти на жестоки мъчения и унижения. Обръсват главата му до голо и започват да разтриват върху нея едра морска сол. Мъките му са неописеми. Всички са оковани във вериги и под засилен конвой са транспортирани до Одрин. Следва военен съд. Ангел Карамитрев е осъден на 15 години строг тъмничен затвор. След младотурския преврат получава амнистия.

През Междусъюзническата война 1913 г. войската на Османската империя преминава Мидия – Енос и наново си присвоява освободените български земи в Източна и Западна Тракия. Рано на сутринта на 29 юли 1913 г. Войводата Маджаров свиква старейшините, стария кмет Коста Ласков и тричленката да решават бъдещата орисия на доганхисарчани. Той излага следната ситуация: „Помощ не може да се очаква, освен от самите нас. В момента ние не сме поданици нито на султана, нито на Фердинанд, оставени сме на произвола на съдбата. Предлагам село Доганхисар, заедно със селата, които влизат в състава на общината, да се обявим за самостоятелна държава, временно управлявана от тричленката, начело с Ангел Карамитрев, която ще наречем Република Доганхисар“.

Предложението му е оформено с Решение №1 на създадената република.

В крайна сметка Доганхисар става център на република от 16 села, към които в следствие се присъединяват селата Манастир и Съчанли. Около месец след тези събития околните села са нападнати от башибозушки орди и автономистката турска милиция. Близко 5 хиляди души фанатизирани турци, помаци и черкези шурмуват на 4 и 5 септември селата Съчанли и Манастир, които са разграбени и опожарени. Една част от населението е избито. Оцелелите бягат през гората, за да дирят спасение в

Доганхисар.

Общо са 450 семейства от Манастир и 500 от Съчанли. Доганхисарската република отваря врати за хилядите бягащи хора от разорените села и им дава подслон и защита, но не за дълго.

На 9 септември идва редът и на Доганхисар. Чрез куриери между Ангел Карамитрев и войводите Славов и Маджаров, които сноват с четите си в околността, се води непрекъсната кореспонденция. Башибозуците, надхрани със зверски фанатизъм, атакуват селото общо 5-6 пъти, но всеки път са отблъснати с големи жертви. Броят на опожарените къщи расте. Отбраната продължава от 13 часа наобяд до 17 часа привечер. Войводата Маджаров, оценявайки ситуацията и опасността да бъдат обкръжени и пленени, дава знак за отстъпление. Кметът Карамитрев бие църковната камбана, като знак населението незабавно да напусне къщите си и да се отправи към Дедеагач, намиращ се на 24 км. Надвечер башибозукът най-сетне успява да влезе в селото и да го опожари до основи. Неуспелите да избягат са съсечени. От вятърната мелница Митрю Аркумарев и Ангел Карамитрев поддържат стрелбата и задържат турците, докато и последните им съселани успеят да се изтеглят към гората. Тичешком, на прибежки, двамата достигат до голямата река, където се включват в охраната на бежанците, отправили се към Дедеагач.

За тези драматични мигове Киро Енджебазов по-късно пише: „Организатор на отбраната беше войводата Димитър Маджаров. С него бяха още Ангел Карамитрев, Митрю Аркумарев, Стамо Мизамов, Пушкин, Коста Куцев, Стою, Ивил Калоянов, Петко, Никола и Кириу Маркови и др. Турците настъпва като мравуняк. Нападението става към обяд. Маджаров и Карамитрев са в окопите до чешмата. Войводата дава заповед за огън. Турците се размотават, но са много. Сражението продължава 3-4 часа. Врагът започва лека-полека да обгражда. Тогава Маджаров дава заповед за отстъпление“.

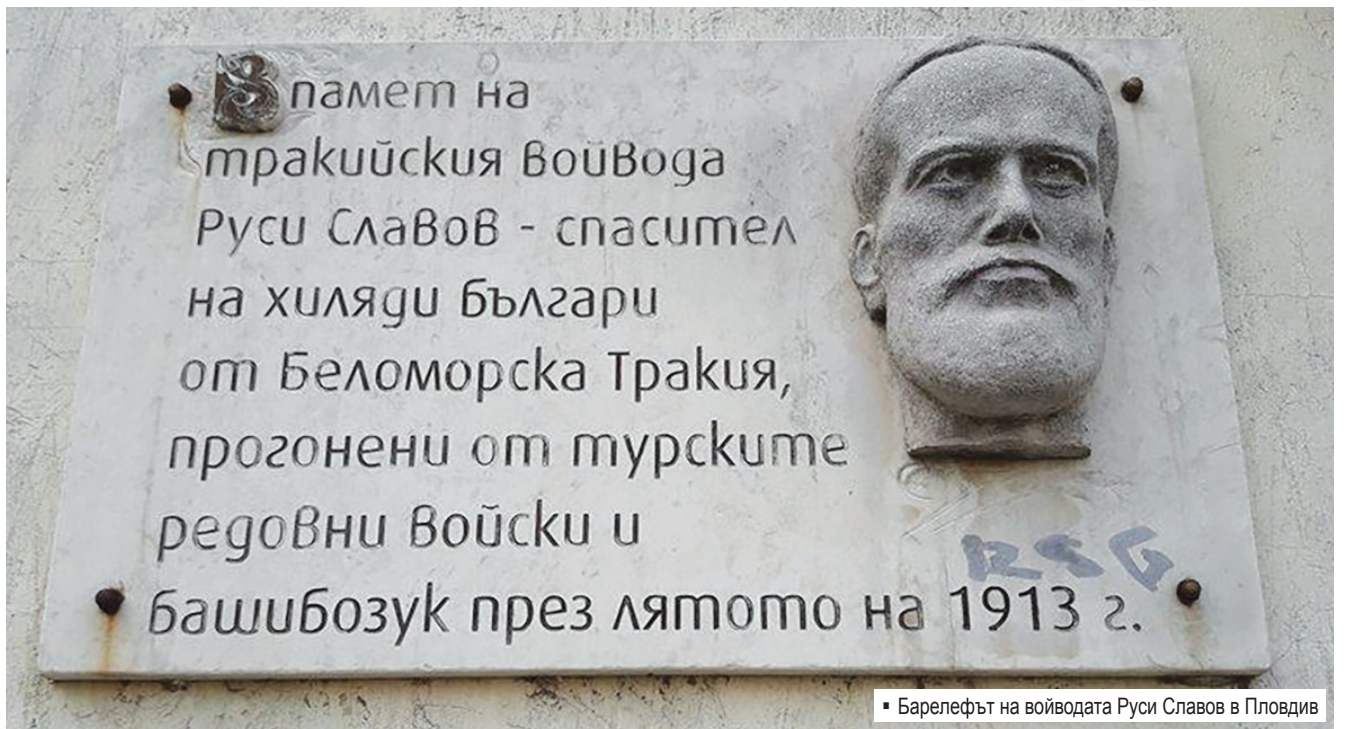
По пладне на 23 септември, след несполучливи преговори на

българите с установената в Дедеагач турска власт, башибозуците изненадващо нападат събраните в казармата бежанци. Те обграждат българите и насилва ги повеждат с добитъка им към Фере. Планът им е да ги прехвърлят отатък Марица, на своя територия. И там вече да се разправят с тях, като потурчат жените и децата, а мъжете да избият до крак. Бежанците са конвоирани от около 400-600 турски войници и офицери на коне, а след тях ги следват настървени от предстоящата плячка башибозуци. На около километър от Фере обединените чети на Маджаров и Славов в състав от 120-130 души атакуват „на нож“ турския конвой на колоната. Аскерът е принуден да отстъпи встрани. Тогава стрелбата става ожесточена. В боя взема участие и Ангел Карамитрев като четник в четата на Руси Славов. За този момент Руси Славов си спомня: „Момчетата се сражаваха като лъвовете!“. В жестокия бой турците дават стотина убити и множество ранени. Убит е и самият водач на башибозуците. В края на дългата колона падат много убити бежанци, които не се ориентират навреме в обстановката и не успяват да избягат към балкана. Злощастният керван е освободен и поведен на север към планината.

След десетдневни ужасни перипетии, върховно напрежение на волята, много жертви, постоянно преследван от турски потери, керванът пресича Арда, като облива всяка своя стъпка от 150-километровия поход с кръв и сълзи и на 4 октомври стъпва на българска територия.

След войните за национално обединение Ангел Карамитрев запазва верността си към делото на тракийското революционно движение. Той се прибира при семейството си. Многократно е арестуван, измъчван и осъждан от гръцките власти, които окупираха Западна Тракия след Първата световна война. През 1923 г. Ангел се установява в Тополовград със семейството.

Материалите за забравените войводи са подготвени в тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ в Пловдив.

■ Барелефът на войводата Руси Славов в Пловдив

ПЕТКО КИРЯКОВ – РОДОПСКИ ВОЙВОДА (1844–1900)

СТ. Н. ШИШКОВ

(Продължение от предишния брой)

3 Ордия, 2 Алай,
1 Тешрин сани, 1294 (1878 г.)
№ 1636

Пашмакль

До Главатаря на въстани-
ците Петко ефенди.

Широка лъка

Саадетлю Петко ефенди,

Вие сте завладели само-
правно селата Широка лъка,
Чепеларе, Чокуркьой, Сафтъ-
ще, Богутево, Дряново и др.
до точката Кара балкан, които
граничат със селата, останали
в Шарк Румели, а именно:
Оряхово, Хвойна, Павелско
и др., както върви линията от
горната точка. От запад към
изток южната страна от тая
линия остава на Отоманската
империя, съгласно Берлинския
договор. Види се, че Вий не сте
прочели Берлинския договор.

Понеже въпросните мес-
та имам заповед от висшето
ми началство да ги взема и
да въдворя тишина в тях, за-
това чест имам, Саадетлю
Петко ефенди, да Ви моля да
изпразните споменатите села
до 24 часа от получаване на
настоящото ми писмо, тъй
като нашата войска се намира
вече на път. Вашите едновече-
ри тук в Ахъчелеби ме уве-
риха, че Вий сте били много
добър човек, и аз напълно
вярвам, че Вие ще оставите
селата доброволно и не ще се
съгласите да се пролива не-
винна кръв за едни чужди за
Вас места.

С нетърпение очаквам до-
брият Ви писмен отговор по
моят пратеник.

Миралай: Зил ефенди

Алайкетиби: Хюсеин
ефенди.

Публ. в сп. „Родопски на-
предък“, г. I, януари 1903 г.,
кн. I, с. 27-29.

Така завършва биография-
та на Петко войвода от Стою
Н. Шишков. Това е третата
биография след написаното
от Христо Попконстантинов
и Филип Симидов. Ето още
някои подробности около би-
ографията на Ст. Н. Шишков.

Стою Н. Шишков пише
нова биография на войводата,
като прави корекции и уточ-
нения на факти, изложени от
Христо Попконстантинов.
И тази биография на извест-
ния революционер обхваща
времето до Освобождението
на България, макар че са
отделени и страници за дей-
ността му по потушаване на

бунта на Сенклер, който це-
лял да се откъснат още земи
от Източна Румелия и да се
върнат на Турция. Иторията
на чувония беломорски и
родопски войвода е публи-
кувана от него през 1905 г.
в четири поредни книжки
на сп. „Родопски напредък“.
Образът, който изгражда, най-
се доближава до истинския.
В списанието е отпечатан и
един от ранните портрети на
Петко войвода. Но тъй като
биографията излиза само в
„Родопски напредък“, а не в
книга, остава неизвестна за
изследователи и широката
общественост. Това подусе-
ща и авторът, който в кни-
гата „Беломорска Тракия и
Освободителната война през
1877–78 г.“, излязла през 1929
г. в Пловдив, от всичките й
80 страници български текст,
36 е посветил на биография-
та и подвизите на Капитан
Петко войвода и още 4 – на
неговият най-близък другар
по съдба и оръжие Петко
Радков. И двамата са родом
от Беломорието, където най-
вече са се подвизавали като
защитници на тормозеното и
изстрадало българско, а също
гръцко и турско население, от
своеволията на властта, била
тия имперската турска или
гръцката духовна. Това „от-
клонение“ от основната тема
не е случайно. Ще си позволя
един по-голям цитат от „Жи-
вотописните бележки“ на би-
ографията, тъй като те, ще се
уверите, показват как се е ро-
дила книгата, първо, и второ,
дават представа за образа на
този чуговен юнак, както го
нарича Шишков. Годината е
1895 г., тогава, „когато в Ма-
кедония и Одринско захвана
по-сериозно да се организи-
ра четнишко движение, Пет-
ко му позволили да излезе
от Варна и още един път, за
жалост последния, да види
своите родни планини поне
в тия кътове, които не бяха в
турска власт.“ През тази го-
дина Ст. Н. Шишков прекарва
лятната ваканция в Чепеларе.
„Един ден в началото на юли
месеца около 3 часа след обед
гледам от прозореца, един
добре облечен господин вле-
зе в двора на къщата, в коя-
то живеях. Помислих си, че е
някой търговец от Станимака
или Пловдив, дошъл по тър-
говия за дървен материал,
какъвто доста се търсеше
тогава. След малко стопан-
ката на къщата влезе в стаята
и ми подаде една картичка,
както повтори, че един непо-

знат човек чака на двора.
Щом прочетох името „Петко
Кирияков, запасен капитан“,
така се именуваха сам, ско-
чих и го посрещнах на двора,
като не се стърпах да му кажа
още при здрависването и за-
познаването ни, че модните
съвременни етикети още не
са проникнали в родните му
планини и толкова по-добре
да не проникват още и че
вратите на всеки родопчанин
за най-заслужилия родопски
юнак са всякога отворени.
Аз усетих, че едно чувство
на благоговение, на един вид
свенливост обърнаха цялото
ми тяло пред чувония, но
до крайност скромен, юнак,
когото пръв и последен път
в живота си виждах и то не
аз да го потърся и му се по-
клоня за неговото тъй светло
и идейно минало, а той сам
да ме подири и пожелае да
се видим.“ Разказът на Ст.
Н. Шишков продължава с
може би най-точния словес-
ен портрет на Петко вой-
вода: „Във въображението
ми и днес след десет години
силно стои запечатана висо-
ката, стройна и мускулиста
фигура на Петка, с оредяла
и запрошарвала се с бели
косми коса, малки прибра-
ни мустаци, бръсната брада,
кръгло здраво лице с широко
и издадено чело, малко руси,
но живи, пронизителни с ог-
нен поглед очи. Говореше той
тихо, спокойно, плавно, но с
енергичен войнствен глас и
се изразяваше твърде добре
на хубав книжовен език, плод
на петнадесет годишното му
живеене в Северна България
и големите му занимания да
чете. Петко, ако и не знаещ
ученишката скамейка, тъй
много бе чел и усвоил, че
притежаваше добър запас от
знания по всичко, а особено
по историята, военните науки
и етнографията. Събеседни-
ка си той увличаше със своя
хубав израз, дълбок прони-
цателен ум и рядка любов и
привързаност към родината
си. Обаче за себе си той не
желаше да говори и с доса-
да слушаше, често и донези-
слушваше какви и да било
похвали за неговото минало.
Всички тия качества, с които
природата бе дарила Петка,
още при пръв поглед неволно
извикваха у човека чувството
на почит и благоговение.“

Още една дейност на Ст.
Шишков е свързана с Вой-
водата. Книжовникът из-
дава „Петко Кирияков Тра-
кийски войвода“ – картина

на панагюрца
Симеон Велков
(1885–1963), про-
фесор в Държавната
художествена акаде-
мия, той бил учител
до 1923 г. е учител в
Пловдив и Асеновград
и се познават добре с
Шишков. разходите за от-
печатването на картината са
осигурени с предварително
набиране на абонати, кои-
то можем да се досетим не
са липсвали. Стою Шишков
разпространява картината не
само в Родопите и Тракия.
Праща я дори и на Цар Фер-
динанд.

Всички биографи и не
само те, всички, които нато-
паят перото си в темата за
живота и революционната
дейност на Петко войвода,
подчертават приемствеността
и традициите в хайдушкото
движение. Нищо не се раж-
да на празно място. Христо
Попконстантинов пише, че в
по-ново време се подвизават
Ангел войвода от Хасково в
северните ребра на Родопи-
те, Петко войвода Дуван-Хи-
сарски и Петко войвода Ка-
ладжи-Дерски в източните и
южните ребра. Ст. Н. Шишков
сочи знаменитите родопски
войводи – Делю войвода от
Дарьдере, Караджа войвода
от Давудево, Ангел войвода
от Хасковско и Петко войвода
от Гюмюрджинско. Петко Ки-
ряков е слушал разказите за
героичните подвизи на Ангел
войвода, който цели 36 годи-
ни хайдутства и не е помра-
чил нито за миг името си на
народен закрильник. Всички,
които пишат за Петко войво-
да подчертават, че по приме-
ра на Ангел войвода грабнал
оръжие. Ст. Н. Шишков пише:
„Покойният Петко ми казва-
ше, че е много силно повлия-
ло на въображението му епи-
зодите от героичните дела на
Ангел войвода и имал силно-
то желание да го види, обаче
не му се удало, защото Ангел
войвода скоро бил убит.“

Сам Петко разказвал за
Ангеловата смърт, който бил
убит по погрешка от негов
другар на Ден Архангелов-
ден, 8 ноември 1860 г. И това
станало в една вече спечеле-
на битка с турска потеря, ко-
гато Георги Влахът изгървава
пушката, тя гръмнала и по
нешастие улучва войводата.
Турците като видяли какво
става, се осаферили, убили
Влахът и още две момчета,
отрязали главата на войво-
дата и я занесли в Кешан,

сетне се оттеглил в Света
гора да изплаща греховете
си“. Тия съобщения за
Ангеловата смърт не
може да се приемат
за достоверни, тъй
като според мест-
ни хора, събирали
сведения за Ан-
гел войвода и не-
говата дружина
от негови спод-
вижници и съв-
ременници, до
края на 1864 г.
войводата е из-
вършвал под-
визи из Тракия
и Беломорието
и почти всяка
година е свър-
тал дружината
в Драгойна. Има
три писма от 1864
г. на драгоманина
Никола Чалъкоглу
до руския воекон-
сул в Пловдив Найденов,

където хора, които познава-
ли Ангела, удостоверили, че
това е главата на прочутия
славен юнак. Водачът на по-
терята чауш Осман ага за
тази уж негова сполука полу-
чил висока награда от Висо-
ката порта и бил повишен в
чин бинбашия. Тази история
я има у Ст. Н. Шишков и у
Филип Симидов, с нея за-
почва и книгата на Николай
Хайтов. Петко войвода след
смъртта на Ангел войвода, се
е срещал с един от другарите
му, някой си Иван от Одрин
и от него научил за злощаст-
ния край на прочутия славен
юнак. Но и у Ст. Н. Шишков,
пък и у Хайтов Петко войво-
да и бинбашията Осман ага,
назначен да го преследва, се
срещат, като войводата по
друг начин, колкото и ориги-
нален, толкова и кавалерски
се справя с него – не го наказ-
ва със смърт, а с позор и все-
общо презрение. Кара го да
целува под опашката конете
при всеобщия кикот на разве-
селените хайдутти, остригва
левия му мустав и дясната му
вежда и го пуца заедно с дру-
гите пленници да си ходи „по
живо, по здраво“.

Иначе в литературата за
Ангел войвода няма такава
смърт, каквато ни представя
Петко войвода. В книжката
„В турско време. Ангел вой-
вода от Хасковско“, издадено
от Грозю Ганев в с. Куру-
чешме, 1893 г., се твърди, че
Ангел войвода на стари годи-
ни се отказал от войводството
си, простил се с дружината и
отишъл в Хилендарския ма-
настир в Света гора, дето
прекарал останалите дни от
живота си. А вестник „Дума
на българските емигранти“
от 1871 г. съобщава, че Ангел
войвода е бил убит през 1862
г. Георги Димитров („Кня-
жество България...“ т.2, през
1896 г.) твърди, че Ангел вой-
вода продължил своето хай-
дутство до 1863-а, „ходил по
Средна гора, по Сакар плани-
на, по странджанските гори,
преследвал угнетените на
българите, убивал ги и най-

Тодор Коруев

БОЯН БИОЛЧЕВ ПРЕДСТАВИ „ПРЕСЕЛЕНИЕТО“ В ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ

Писателят Боян Биолчев представи най-новия си роман „Преселението“ в хасковската регионална библиотека „Христо Смирненски“. Авторът е работил дълго по книгата. Биолчев е записвал спомени на оцелели български бежанци от Тракия, заселили се в Резово. Писателят вплита в повествованието и спомените на баба си Гроздана, родена в Солун. Нейна е заслугата и за съхранената история на дядо му – заточеник на безводния остров Трикери.

Драматизма, жестокостта, сълзите и оцеляването на преселниците проф. Биолчев обобщил с мъдростта, която е научил от баба си. Няма лоши народи, има лоши хора. Действието започва в

Писателят проф. Боян Биолчев и поетесата-тракийка Ели Видева

първия миг на Втората световна война. Разказът е за съдбата на семейството и дядото на Биолчев по майчина линия, този който е арестуван и заточен на гръцки остров. Поетесата Ели Виде-

ва представи последната белетристична книга на проф. Биолчев и подчерта, че истината в „Преселението“ е синтезирана в думите: човек се среща с човек, но народ с народ се среща само при война. За да се докоснат до творчеството на проф. Биолчев в библиотеката бяха заместник-кметът Мария Вълчева, областният управител Стефка Здравкова, представители на творческите съюзи, местни творци и интелектуалци.

Ден преди това книгата бе представена и в народно читалище „Обединение 1913“ в Кърджали.

СВЕТЪА ДЕН

СЕМЕЙСТВОТО Е ВСИЧКО В ТОЗИ СВЯТ

РАДКА СТОЯНОВА

В българския народен календар 21 ноември се отбелязва като ден на християнското семейство, защото то е най-доброто училище, което възпитава в добродетелите – благочестие, послушание, уважение към родители и по-възрастни.

По този повод ръководството на тракийското дружество „Лазо Лазов“ събра отново своите членове в добре подредения клуб. Битовият кът веднага грабна очите – шарените черги,

пъстрите възглавници, софрата, отрупана с плодове, създават уют и напомнят за миналото, когато цялото семейство се събирало, за да покаже почит и уважение към светата майка. Тази година празникът предизвика повече емоции, тъй като на гости бяха дошли децата от ОДЗ „Снежанка“. Под вещото ръководство на учителките Галя Георгиева и Яна Златарова децата поднесоха интересна програма. Премени в народни носии те декламираха, пяха, разказваха за празника. Въодушевената

публика бурно ги аплодираше, а когато се изви хоро, залата се взриви от ръкопляскания. Малките артисти получиха подаръци, а когато им бе поднесена красива пита, очите им светнаха от удоволствие.

Председателят на тракийското дружество Божанка Николова благодари на децата за хубавата програма и

пожела на всички здраве и благоденствие в семейството. Празникът продължи в заведение, където тракийци прекараха няколко приятни часа с хубава храна и жизнерадостна музика.

ИНТЕРЕСНИ СРЕЩИ В ТРАКИЙСКИЯ КЛУБ

от бивши директори на двете основни училища, оставили дълбоки следи в историята на града ни.

На срещата бе представена и стихосбирка на учителя тракиец от село Драчево Недялко Атанасов, със заглавие „Странджански кавал“. Той прочете няколко стихотворения и сподели причината за издаването на неговата първа стихосбирка, а в знак на благодарност получи скромнен подарък с пожелание за бъдещи творчески успехи. Срещата завърши, а участниците в нея си тръгнаха с приятно настроение и надежда за нови такива прояви

Разнообразна дейност се провежда в Тракийския клуб гр. Средец. И този път ръководството на тракийското дружество „Лазо Лазов“, показва уменията си да общува със своите членове. Отминалата

среща с медицинските работници, донесла умиление и радост, бе последвана от среща с учителите – членове на дружеството. Броят на гостите бе повече от очакванията. Възвънението бе голямо, обстановката задушвена, разговорите приятни на чаша кафе и чай. След поздравлението от председателя на дружеството Божанка Николова, която с особено задоволство представи и новите млади членове – учители – Галя Георгиева и Тодорка Георгиева, последваха спомени

НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“

Тракийското сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни с подкрепата на СТДБ и ТНИ обявява КОНКУРС за есе, разказ на тема „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“ (Родовата памет е жива!). Посвещава се на тракийци и малоазийци, на тракийските и малоазийските бежанци от Беломорска и Одринска Тракия и Мала Азия, на дедите ни

Време: 01.01.2020 г. – 31.03.2020 г.

Основната цел на конкурса е да засили интереса на учениците към родовите им корени, да държи жива родовата памет и чувството на гордост и достойнство, че са наследници на тракийци и малоазийци, наследници на дедите си; да се активизират младите хора в изследването и запазването на родовите корени; да представят авторски идеи и интерпретации по темата, въз основа на разкази и преразкази от членовете на изследвания род; да покажат оригинално мислене. Конкурсът е за ченици от 1 до 12 клас, които проявяват интерес към родовата памет. Участието е индивидуално. Текстът трябва да е набран на компютър в обем не повече от пет стандартни страници.

Желателно е да се изпише името на родителя или консултанта, подпомогнал автора при разработването на проекта. Проектите да бъдат представени на електронен или на хартиен носител. Класирането ще става по-отделно в три възрастови групи:

1-ва група: от първи до четвърти клас; 2-ра група: от пети до седми клас; 3-та група: от осми до дванадесети клас.

Разработените проекти трябва да се изпратят на електронен или хартиен носител до 31.03.2020 г. на един от адресите: гр. София – пощ. Код 1527 ул. „Кешан“ 3, ап. 18, ТС „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“, Божана Богданова, председател, e-mail: bojana.bogdanova@gmail.com

Оценяването на проектите ще се извърши от комисия за трите възрастови групи.

При оценката ще се имат предвид следните критерии: оригиналност; творчески подход; Стил и езикова компетентност.

Всички участници ще получат грамоти и подаръци.

На авторите на отличените творби ще бъде връчена „Голямата награда“

Поетичен конкурс „ЖЕНАТА – ЛЮБИМА И МАЙКА“

Община Свиленград, Народното читалище „Просвета 1870“ – Свиленград и Съюзът на българските писатели организират Петнадесети национален поетичен конкурс „Жената – любима и майка“ 2020

В конкурса могат да участват творци, които не членуват в Съюза на българските писатели. Участниците ще бъдат разпределени в две възрастови групи: първа група – от 12 до 18 години (ненавършени) и втора група – над 18 години; Всяко произведение да бъде придружено със следната задължителна информация: име на автора, възраст, пощенски адрес, телефон и e-mail за контакти, име на школа (училище, клуб), име на преподавател (ако при създаването на творбата са правени консултации с такъв).

Всеки автор може да участва с не повече от 3 поетични творби. Творбите за участие в конкурса се изпращат по куриер, по поща, на електронен адрес или на място, адрес:

гр. Свиленград, 6500, обл. Хасково, бул. „България“ 69А, Народно читалище „Про-

света 1870“ – за поетичния конкурс; e-mail: nchprosveta@abv.bg; тел. 0379 713 71

Всяка творба трябва да е придружена с цялата задължителна информация. Творбите, предоставени на хартиен носител, е необходимо да бъдат копирани в 2 (два) екземпляра. Творби за участие ще се приемат до 28 февруари 2020 г.

Победителите в конкурса ще бъдат обявени и наградени на 13 март 2019 г. на тържествена церемония, която ще се състои във винарска изба „Катаржина Естейт“ с. Мезек от 15 часа.

Най-добрите творби ще бъдат отличени с грамоти, а победителите ще получат и материални награди.

Класираният на първо място във втора възрастова група получава и специалната статуетка, символ на конкурса – „Утро“ (автор Б. Бондигов).

Конкурсните творби не подлежат на връщане и организаторите си запазват правото да ги публикуват и репродуцират с цел популяризиране и презентиране на конкурса.

ТРАКИЙСКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Иван ГАЙДАРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

На границата с Гърция – паметник на Капитан Петко войвода

До паметника, който бе открит на 16 ноември т.г. има табло, на което на три езика – български, гръцки и английски се разказва накратко за героя. Надписът е

КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

Петко Киряков

(1844, Доганхисар - 1900, Варна)

Български революционер, гарибалдиец и борец за свобода на българи и гърци

Ето е текстът:

Капитан Петко Войвода – Петко Киряков е ярка фигура от българската история през втората половина на XIX в., превърнал се още приживе в символ на националноосвободителните борби на българите от Беломорието, Одринска Тракия и Родопите срещу османското подтисничество, а днес – в герой на техните потомци и патрон на Съюза на тракийската организация в България. Българин по рождение, източноправославен християнин по кръщение, демократ по убеждение, борец за национална и политическа свобода по призвание, той изпреварва своето време с толерантността си към близки и далечни народи и с изостреното си чувство за социална справедливост. В 1861 г. поема по пътя на народния отмъстител и закрилник, през 1866 г. става гарибалдиец в Италия и участва в гръцкото освободително движение и въстанието на о. Крит, през 1869 г. се връща в родния край вече като съзнателен революционер, организатор и войвода, а в годините на Руско-турската война (1877–1878) и непосредствено след нея се изявява като защитник на Беломорието и Родопите. За своите бойни заслуги е произведен в чин капитан от гръцката и от руската армия, награждаван е с руски военни отличия. До края на живота си продължава да се бори за освобождението на тракийските и македонски българи в Османската

империя. През 1896 г. участва в създаването на Дружество „Странджа“ във Варна и неговата революционна дейност. Умира на 7 февруари 1900 г. Отдал живота си за справедлива кауза, Капитан Петко Войвода остава безсмъртен в народната памет.

А снимките по-долу разказват за празничното настроение на церемонията по откриването на паметника, на която дойдоха тракийци от цялата страна.

